

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№7(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 494 sahifa,
1-iyul, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning milliy qadriyatlarga oid tasavvurlarini shakllantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	10
<i>Davlatnazarova Ziyodabonu Muxtor qizi</i>	
Talabalarning xulqidagi devyatsiya darajasining yuqorilab ketishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar.....	16
<i>Ergashev Jo'rabek Xalilovich</i>	
Zo'ravonlikka uchragan bolalarni va ularning oilalarini zo'ravonlikdan himoya qilishning normativ-huquqiy va ijtimoiy-psixologik asoslari.....	19
<i>Ergasheva Gullolaxon Nosirjon qizi</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasining psixolingvistik va pedagogik asoslari.....	24
<i>Jonbo'tayeva Maxarramxon</i>	
O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasining kasbiy kompetentlik tizimidagi o'рни.....	27
<i>Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvini ta'minlashga xizmat qiluvchi zamonaviy kompleksni rivojlantirish.....	31
<i>Yunusov Mirsaid Xudayarovich, Istamova Sevdo Ashirqul qizi</i>	
Elektr tizimlari dinamik barqarorligini STEAM va Spiral (Regressus, Progressus) metodlari asosida o'qitish.....	35
<i>Safarov Xoliyor Sayyid Safar o'g'li</i>	
O'quvchilarda badiiy-estetik did va dizaynerlik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	39
<i>Norbutayeva Dilafuz Abdurasulovna</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	43
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Model for Improving Students' Professional Competencies Based on Motivational Learning Approach.....	49
<i>Alibekova Mahzuna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarining tarixiy tafakkurini shakllantirishning tuzilmasi va pedagogik komponentlari... 54	54
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Yengil atletika bilan shug'ullanuvchi 14-16 yoshli sportchi qizlarda mashg'ulotlar davomiyligi.....	59
<i>Oralova Bibixol Husniddin qizi, G'ulomova Maftuna Sayfulla qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'yinlar orqali o'rgatish.....	64
<i>Ruzmetova D. A.</i>	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchisining axloqiy faoliyatini shakllantirishda pedagogik vositalarning imkoniyatlari.....	68
<i>Saydanova Dilafuz Sadirdinovna</i>	
Xorijiy tajribalar va zamonaviy yondashuvlar asosida tyutorlar kasbiy salohiyatini rivojlantirishda malaka oshirish tizimini takomillashtirish.....	75
<i>Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich</i>	
Effective Classroom Activities for Developing Speaking Skills Among EFL Learners.....	79
<i>Akhmatova Munisa Orif qizi</i>	
Xalqaro va milliy baholash dasturlarini hisobga olgan holda boshlang'ich ta'lim mazmunini yangi ta'lim trendlari bilan boyitish.....	86
<i>Gulmira Abdullayeva, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning shaxs identifikatsiyasiga ta'sirining ijtimoiy-psixologik omillari.....	90
<i>Tojiboyeva Nodiraxon Tursunaliyevna</i>	
Analysis of the Methodology for Developing Students' Creative Thinking Competence Using Artificial Intelligence Tools Based on STEAM Educational Technologies.....	94
<i>Tursunaliyeva Nazokat Tokhir qizi</i>	

Oliy ta'lim muassasalarida e-Portfolio ma'lumotlarini markazlashmagan tarzda boshqarishning afzalliklari va muammolari	102
<i>Yusupova Dono Adambayevna, Jalolov Tursunbek Sadriddinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv-tolerantlik haqidagi qarashlari tahlili	110
<i>Amangeldiyeva Adolat Ravshanbek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashning samarali shakl, metod va didaktik vositalari	115
<i>Go'zal Qurbonova</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xavfsizligi ko'nikmalarini shakllantirishning dolzarb pedagogik masalalari.....	121
<i>Muratova Munavvar O'rol qizi</i>	
Tarkibida toponimlar mavjud maqol va matallarning lingvomadaniy xususiyatlari va ularni o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	126
<i>Usmonova Zamira Jaxongirovna</i>	
Psixologik-pedagogik tadqiqotlarda tassavur fenomenologiyasi	130
<i>Axmedova Shaxlo Shoxob qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi (haykaltaroshlik san'ati misolida).....	133
<i>Panayeva Maloxat Muminovna</i>	
Взаимосвязь склонности к сравнению внешности, интернет-зависимости и уровня притязаний у студентов-юношей	136
<i>Багдасарова Диана Левоновна</i>	
Роль каракалпакской народной национальной музыки в формировании духовно-нравственных качеств учащихся	141
<i>Зарымова Турсынай Бердибай кызы</i>	
A Review of the Literature on Stem Cells in Dentistry	145
<i>Ruziyeva Kamola Akhtamovna</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida estrada san'atini o'qitish masalalari (gitara cholg'usi misolida)	150
<i>Abdullayev O'tkir Sadullayevich</i>	
Talabalarda innovatsion kasbiy kompetentlikni rivojlantirish texnologiyalari	154
<i>Avezov Davronbek Soburovich</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi an'alarining zamonaviy ta'lim tizimidagi transformatsiyasi	158
<i>Erkaboyeva Nigora Shermatovna</i>	
Texnika va iqtisodiyot yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilini mustaqil o'rganishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	163
<i>Mamatqodirova Gulnigor Rustamjonovna</i>	
Yangi dunyoviy tartibotning shakllanishi jarayonida siyosiy taraqqiyot barqarorligi va xavfsizligini ta'minlash muammolari	168
<i>Nazarov Alisher Narimanovich</i>	
Ota-onasiz tarbiyalanayotgan o'smir o'g'il bolaning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	171
<i>Qodirov Jahongir Neymat o'g'li</i>	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari.....	176
<i>Qosimova Xolida Nabiyevna</i>	
Jismoniy imkoniyati cheklangan maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy harakatli o'yinlar orqali jismoniy sifatlarni rivojlantirish	179
<i>Raxmatullayeva Durdoni Fazliddin qizi</i>	
Personalized Approach to the Treatment of Generalized Periodontitis in the Prediction of Cardiovascular Complications Based on Salivary Proteomic Profiling.....	182
<i>Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababayan I. R.</i>	
O'smirlarda irratsional ustanovkalar shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari	187
<i>Toshboltayeva Nodira</i>	
Роль интерактивного лингвокультурологического пространства в формировании лингвокультурной компетенции студентов национальных групп филологических направлений.....	191
<i>Рустамова Ферузахон Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Talabalarining darsdan tashqari vaqtda mustaqil ravishda jismoniy tarbiya bilan shug'ullanishini shakllantirish ..... 196 Dusanov Shuxrat Abdiraakovich
	Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari ..... 201 Qosimova Xolida Nabiyeva
	Jismoniy tarbiya darslarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetensiyasini takomillashtirish mexanizmlari ..... 205 Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich
	Oliy ta'lim talabalarida kreativ fikrlashni fanlararo integratsiya asosida shakllantirish ..... 209 Allanazarova Dilobar Baxromovna
	"Alpomish" dostonida obrazlar nutqidagi pedagogik qarashlar ..... 213 Boboqulova Aziza Adizovna
	Researching the Biochemistry and Physical Chemistry of Oral Fluid in Kids Who Are Acting Strangely ..... 217 Eraliyeva Zulfiya Makhmudovna, Buzrukhoda Javohir
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mikro matnlarni o'qitishga qaratilgan kognitiv metodlar ..... 222 I. Matrasulova
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishda raqamli didaktik vositalardan foydalanish metodikasi ..... 225 Komilova Dilnozaxon Abdulhayevna, Xoliqova Mubinabonu Jamoliddin qizi
	Oliy ta'lim muassasalarida onomastik leksikani lingvokulturologik yondashuv asosida o'qitishning strategik-metodik asoslari ..... 229 Mamatqulova Baxtixon Ravshanovna
	Raqamli matnlarning lisoniy va pragmatik xususiyatlari ..... 232 Mashrapova Sevara Xabibovna
	Extensive Pelvic Ureteral Abnormalities and Reconstructive Operations in Patients ..... 237 Mukhsinov Sardor
	Pedagogikada metodlardan foydalanish ..... 241 Maxmudova Nargiz Djumaniyazovna
	Diqqat yetishmasligi giperaktivlik buzilishini davolash usullari ..... 245 Otbasarova Umida Mexmonovna, Inogamova Rano Bahodirovna
	Talabalaridagi sanogen tafakkurning psixologik xususiyatlarini empirik tadqiq etish masalasi ..... 249 Tulyaganova Dilnoza Ulug'bek qizi
	Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning xorijiy va milliy tajribasini qiyosiy tahlil qilish ..... 253 Abdullayev Sherzodbek
	Context, Intention, and Meaning in English Language Teaching: Developing Pragmatic Awareness in Learners of English as a Foreign Language ..... 256 Keldiyarova Shakhriyoda, Keldiyarova Mohlaroyim
	Maktabgacha yoshdagi bolalarni steam yondashuvi yordamida og'zaki muloqotga o'rgatish mashqlar tizimi ..... 267 Yunusova Malika Miralimovna
	Культурные и исторические коды франции в автобиографической прозе марселя паньоля ..... 270 Рахманкулова Дилафруз Азимовна
	Трансформация роли преподавателя в условиях цифровизации высшего образования ..... 274 Рахматова Нигина Ислумовна
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy san'atning tutgan o'rni ..... 278 Sultonova Marxabo
	Boshlang'ich sinf matematika darslarida matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi ..... 283 Akramova Fotimabonu Kurbonovna
	Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari ..... 288 Axmedov Muslimjon Usmonovich
	Boshlang'ich ta'limda musiqa ta'limini sun'iy intellekt va shaxsga yo'naltirilgan pedagogika asosida tashkil etishning ilmiy-metodik asoslari ..... 295 Djumabayeva Muqaddas

“Suvning agregat holatlari va tabiatda aylanishi” mavzusini o‘rgatishda 4K ko‘nikmasini rivojlantirish	300
<i>Esnazarov Abdiganiy Jamalatdinovich</i>	
Raqamli vositalar asosida mexatronika va robototexnika yo‘nalishi talabalarini o‘qitishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	307
<i>Ikromov Muhammad-Anasxon Xakimjon o‘g‘li</i>	
Najmiddin Kubroning ilmiy merosi	311
<i>Jahongir Jumanov</i>	
Oliy ta‘lim muassasalarida talabalarda tejamkorlikni shakllantirishning o‘rni.....	314
<i>Jo‘rayev Alisher Tursinboyevich</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyat fenomenining pedagogik tadqiqotlarda o‘rganilishi.....	318
<i>Jovliyev Jo‘rabek Alisher o‘g‘li</i>	
Jazo muddatini o‘tayotgan shaxslarda emotsional buzilishlarning ijtimoiy-psixologik sabablari	322
<i>Manzitov Baxtiyor Tolibovich</i>	
Maktabgacha ta‘lim jarayonida o‘yin texnologiyalarini qo‘llashning pedagogik asoslari va samaradorligi	329
<i>Nyutnova Xilola Lochinbekovna, Mayliyeva Nasiba Axmedovna</i>	
Ta‘lim menejmentida Predictive Analytics texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	332
<i>Primqulova Aziza Mirzaahmad qizi</i>	
Yosh sportchilarda tezlik-kuch sifatlarini rivojlantirish usullari	337
<i>Chariyev Ulug‘bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich</i>	
Z avlod psixologik xususiyatlariga mos zamonaviy tarbiya texnologiyalari	342
<i>Ravshanov Sanjar Tolibjonovich</i>	
Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasida refleksiya mexanizmining o‘rni	346
<i>Raxmonova Mahfuzaxon Xasan qizi</i>	
Iqtisodiy o‘shishning mohiyati	350
<i>Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna</i>	
Dasturlash ko‘nikmalarini baholashda generativ sun‘iy intellekt va gamifikatsiya integratsiyalashgan arxitektura modelini ishlab chiqish.....	353
<i>Sultonov Ravshonbek Otonazarovich</i>	
Ta‘lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishning zaruriyati	356
<i>Sultanova Dilnura Abdurashidovna</i>	
Stereometriya darslarida o‘quvchilarning fazoviy tasavvurini va tasvirlash savodxonligini 3D modellashtirish vositasida rivojlantirish	359
<i>Sultonova Shahnoza Yusuf qizi, Sultonova Dilrabo Yusuf qizi</i>	
Chayon zahrlining biologik xususiyatlari, toksikologik ta‘siri va biotexnologiyadagi istiqbolli qo‘llanilishi.....	365
<i>To‘xtamurodova Feruza</i>	
Sun‘iy intellekt va raqamli ta‘lim texnologiyalari integratsiyasi asosida oliy ta‘limda fizika fanini o‘qitish metodikasini takomillashtirish.....	369
<i>Usubjonova Durdona Fazliddin qizi</i>	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida ta‘lim va tarbiya maqsadlarini o‘yin mexanikasiga integratsiya qilishning interaktiv modulli texnologiyalarini takomillashtirish	373
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Особенности формирования совместной познавательной деятельности в образовательном процессе.....	378
<i>Абдрахманова А. С.</i>	
Влияние корпоративной культуры вуза на формирование профессиональных ценностей студенческой молодежи.....	383
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i>	
MTMgacha katta yoshdagi bolalarda ijtimoiy-hissiy munosabatlarni shakllantirish imkoniyatlari.....	389
<i>Boymurodova Surayyo Eshqvat qizi</i>	
Musiq madaniyati asosida deviant xulqli o‘quvchilar bilan ishlashning pedagogik modeli va samaradorligi	393
<i>Jabborova Muattar Xatamovna</i>	

Uzluksiz ta'lim tizimida biologiya fani o'qituvchilarining kompetentligini rivojlantirish.....	398
<i>Mamadaliyeva Barnoxon O'ktamovna</i>	
Focusing on the Practical and Technical Aspects of Dutar Performance and Enhancing this Process.....	403
<i>Muyassarxon Adiljanovna Achildieva, Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	409
<i>Olloberganova Fazilat Tangriberganovna</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining vizual kompetensiyalarini rivojlantirishda dizayn tafakkuriga asoslangan pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish	415
<i>Shomurodov Oybek Norqulovich</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarda empatiyani rivojlantirishning neyropedagogik texnologiyalari.....	421
<i>Kamaladin Kuronboyevich Matyaqubov</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	425
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Talabalar iqtisodiy xulq-atvorining ijtimoiy-psixologik determinantlari: gender tahlili	431
<i>Yuldosheva Gavhar O'tkirovna</i>	
Study of the Structural and Semantic Features of Simple Sentences in English and Uzbek.....	435
<i>Askar Abdullaev</i>	
Farosat tarbiyasini rivojlantirishda tarixiy-madaniy yondashuvning o'rni va ahamiyati.....	440
<i>Abdimuratova Gulzar Matniyazovna</i>	
O'quvchilarga alyuminiy elementini o'rgatishda hayot bilan bog'lab 4K ko'nikmasini shakllantirish.....	445
<i>Abdug'aniy Esnazarov Jamalatdinovich</i>	
Turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishda ijtimoiy muloqot kompetensiyasining o'rni.....	449
<i>Abdullayeva Sevara Yuldashevna</i>	
O'quvchilarda emotsional intellektni shakllantirishning innovatsion metodlari va diagnostikasi.....	454
<i>Kamaladin Kuronboyevich Matyaqubov</i>	
The Role of Gymnastics in Promoting Holistic Development Among Preschool Children: Physical, Cognitive, and Social Perspectives.....	458
<i>Kosimov Bekzod Zoirovich</i>	
Pedagogical and Managerial Factors in Developing Communicative Creativity Among Higher Education Leaders	462
<i>Mamatova Khilola Mukhiddinovna</i>	
NLA in Developing Presentation Competence in English B2 Learners	470
<i>Normatova Yulduz</i>	
Ta'lim sohasidagi yetakchi yondashuvlar.....	474
<i>Rajabova Lola Raxmatullayevna</i>	
Physalis alkekengi o'simligidan flavonoidlarni ajratib olishning biotexnologik usullari va jarayon ko'rsatkichlarini maqbullashtirish	478
<i>S. B. Xidirova</i>	
Badiiy ta'lim amaliyotiga klaster yondashuvi asosida ta'lim integratsiyasini joriy etishning strategik yo'nalishlari va metodologik asoslari.....	484
<i>Sultonov Xaytboy Eraliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda lug'at ustida ishlashning pedagogik ahamiyati	489
<i>Xabibullayev Umidxon Fayzulla o'g'li</i>	

BADIIY TA'LIM AMALIYOTIGA KLASTER YONDASHUVI ASOSIDA TA'LIM INTEGRATSIYASINI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI VA METODOLOGIK ASOSLARI

Sultanov Xaytboy Eraliyevich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti,
Tasviriy san'at kafedrası professori

Annotatsiya: Mazkur maqolada hozirgi globallashuv va mehnat bozorining shiddatli o'zgarishi sharoitida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilari (pedagog-rassomlar)ning kasbiy, ilmiy-tadqiqot, amaliy-ijodiy va tashkiliy-yetakchilik kompetentligini rivojlantirish muammolari bayon etilgan. Tadqiqotda ta'lim klasteri muhitida an'anaviy "Ustoz-shogird" tizimini transformatsiya qilishga qaratilgan mualliflik "MentorKraft" modelining metodologik asoslari tizimli tahlil qilingan. Maqolada san'at, ta'lim, fan, raqamli texnologiya (Art-Tech) va ishlab chiqarish integratsiyasini ta'minlovchi 7 ta strategik yo'nalish va ularning oliy hamda umumiy o'rta ta'lim tizimidagi amaliy natijadorligi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim klasteri, badiiy ta'lim, MentorKraft, Art-Tech integratsiyasi, ustoz-shogird tizimi, uchinchi o'qituvchi, Rejjo konsepsiyasi, kvalimetrik baholash, rassom-pedagog, vertikal va gorizontal integratsiya.

Abstract: This article examines the problems of developing professional, research, practical-creative, and organizational-leadership competencies of future fine arts teachers (pedagogue-artists) in the conditions of modern globalization and rapid changes in the labor market. The study systematically analyzes the methodological foundations of the author's "MentorCraft" model, aimed at transforming the traditional "Ustoz-Shogird" (master-apprentice) system within the educational cluster environment. The article reveals 7 strategic directions ensuring the integration of art, education, science, digital technology (Art-Tech), and production, as well as their practical effectiveness in the higher and general secondary education system.

Key words: educational cluster, art education, MentorCraft, Art-Tech integration, Ustoz-Shogird system, Third Teacher, Reggio concept, qualimetric assessment, pedagogue-artist, vertical and horizontal integration.

Аннотация: В данной статье рассматриваются проблемы развития профессиональных, научно-исследовательских, практико-творческих и организационно-управленческих компетенций будущих учителей изобразительного искусства (педагогов-художников) в условиях современной глобализации и динамичных изменений рынка труда. В исследовании системно анализируются методологические основы авторской модели "MentorCraft", направленной на трансформацию традиционной системы "Устоз-шогирд" (мастер-ученик) в среде образовательного кластера. Раскрыты 7 стратегических направлений, обеспечивающих интеграцию искусства, образования, науки, цифровых технологий (Art-Tech) и производства, а также их практическая результативность в системе высшего и общего среднего образования.

Ключевые слова: образовательный кластер, художественное образование, MentorCraft, Art-Tech-интеграция, система "Устоз-шогирд", третий учитель, Реджио-концепция, квалиметрическая оценка, педагог-художник, вертикальная и горизонтальная интеграция.

KIRISH

Bugungi shiddatli globallashuv va to'rtinchi sanoat inqilobi sharoitida mehnat bozorida raqobatbardosh, yuqori malakali va innovatsion fikrlaydigan kadrlarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Bu jarayonlar ta'lim tizimini, xususan, bo'lajak rassom-pedagoglarni tayyorlash poydevorini tubdan yangilashni taqozo etadi. Pedagogika fani necha asrlar davomida rivojlanib kelgan bo'lsa-da, bugungi kunda oliy badiiy ta'lim tizimida nazariya va amaliyot o'rtasidagi nomutanosibliklar, an'anaviy metodlarning zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan yetarlicha sinergiya hosil qila olmayotgani sezilmoqda.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun oliy ta'lim muassasasi (OTM) hamda ish beruvchilar, umumiy o'rta ta'lim maktablari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlovchi pedagogik ta'lim klasteri yondashuvi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Tasviriy san'at ta'limi shunchaki estetik tarbiya berish vositasi emas, balki shaxsning intellektual va kreativ tafakkurini rivojlantiruvchi strategik tizimdir. Shu nuqtai nazardan, badiiy ta'lim mazmunini "san'at - ta'lim - fan - texnologiya - ishlab chiqarish" zanjiri asosida integratsiyalash va ushbu jarayonning mustahkam metodologik asoslarini ishlab chiqish tadqiqotimizning asosiy maqsadi hisoblanadi ^[1].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim tizimida klaster integratsiyasi va uning institutsional hamkorlikdagi ahamiyati xorijlik va mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan.

Jumladan, S.A. Ivanov o'z izlanishlarida klaster yondashuvini ta'lim tashkilotlari va ishlab chiqarish tuzilmalari o'rtasidagi ijtimoiy sheriklik mexanizmi sifatida asoslab, uning mehnat bozori barqarorligini ta'minlashdagi rolini ko'rsatib o'tadi.

A.A. Shumeyko va L.V. Blinovalar kasbiy ta'lim tizimida ta'lim muassasalari va ish beruvchilar hamkorligiga asoslangan pedagogik klasterlarni shakllantirish tajribasini tahlil qilib, uni bitiruvchilarning kasbiy moslashuvchanligini oshiruvchi omil sifatida baholaydilar. Biroq ushbu olimlar xorij amaliyotida klaster tizimi faol qo'llanilgan-da, uning nazariy-pedagogik xususiyatlarini yorituvchi ilmiy materiallar hali ham yetarli emasligini ta'kidlaydilar ^[2].

Rus olimlaridan O.A. Bulavenko va boshqalar pedagogika oliy ta'lim muassasalari va ta'limni rivojlantirish institutlarining o'zaro ilmiy ta'sirini tadqiq etgan bo'lsalar, N.Ye. Stenyakova va O.G. Gruzdovalar "maktab-universitet" tizimidagi klaster modelining resurs mutanosibligini optimallashtirish va ijodiy potensialni ro'yobga chiqarishdagi afzalliklarini ochib berganlar.

Mahalliy olimlardan U. Xodjamqulov pedagogik ta'lim klasterini yaxlit ilmiy-pedagogik muammo sifatida tadqiq etib, uni ta'lim turlari va yo'nalishlari kesimida, shuningdek, "maktab-laboratoriya" shaklida tashkil etishning 10 ta ustuvor yo'nalishini belgilab bergan.

G.Z. Norqo'zieva esa klaster yondashuvini muayyan mintaqadagi inson kapitali, ijtimoiy institutlar va zamonaviy texnologiyalarni birlashtiruvchi mustahkam mexanizm sifatida talqin etadi.

S.V. Danilov klasterini innovatsion jarayonlarni boshqarishning uslubiy asosi deb hisoblasa, Ye.F. Vertyakova, N.V. Gerashchenko va N.V. Cherushevalar dekorativ-amaliy san'atni o'rganishning fanlararo integratsiyalashuvi orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining badiiy-estetik faoliyatga kasbiy tayyorgarligini optimallashtirish muammosini tadqiq etganlar ^[3].

Ushbu tahlillar shuni ko'rsatadiki, badiiy ta'limning xususiy xususiyatlarini, xususan, milliy miniatyura va kulolchilik merosini zamonaviy raqamli texnologiyalar va ko'p bosqichli mentorlik tizimi bilan birlashtirgan yaxlit konseptual modellar OAK doirasida hali tizimli o'rganilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimlilik, qiyosiy tahlil, pedagogik eksperiment, kvalimetrik monitoring va loyihaviy modellashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot doirasida Chirchiq davlat pedagogika universiteti San'at-shunoslik fakulteti bazasida bo'lajak rassom-pedagoglarning kasbiy trayektoriyasini shakllantirishga qaratilgan "MentorCraft" mexanizmi ishlab chiqildi va tatbiq etildi.

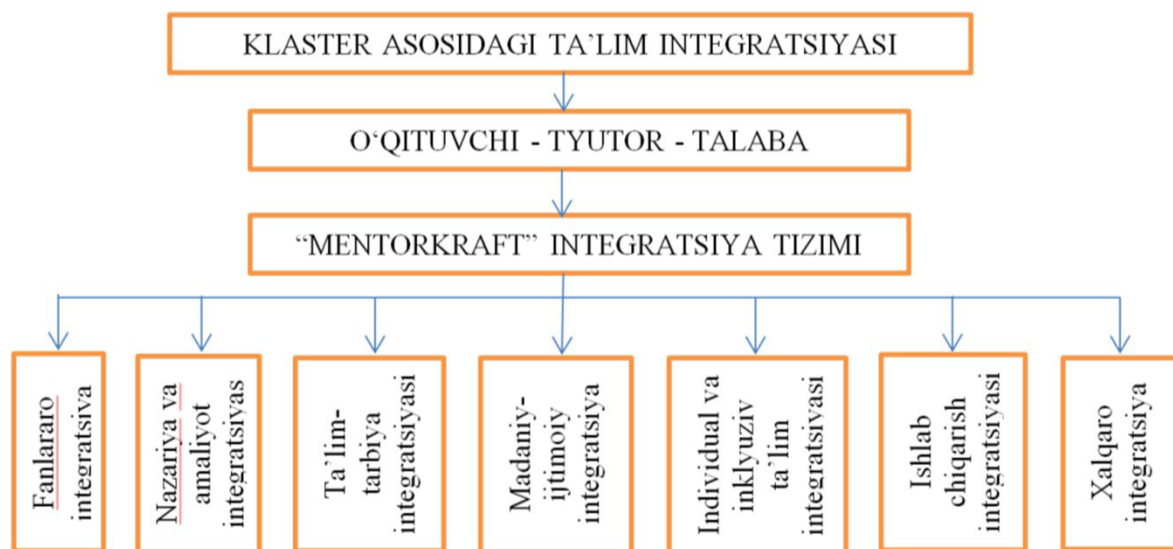
"MentorCraft" mexanizmining metodologik poydevori to'rtta muhim ilmiy yondashuvga tayanadi:

- Sinergetik yondashuv:** ta'lim klasteri subyektlari (OTM, maktab, badiiy sanoat) faoliyatini oddiy majmuadan sifat jihatidan yangi, chiziqli bo'lmagan ochiq tizimga aylantiradi, fan va san'at integratsiyasining tizimli samaradorligini ta'minlaydi.
- Ekologik-muhitli yondashuv "Uchinchi o'qituvchi" Rejjiyo konsepsiyasi):** universitet va maktabning jismoniy-fazoviy muhiti (badiiy devorlar, kulolchilik stendlari, ijodiy koridorlar) talaba va o'quvchi tafakkuriga ta'sir etuvchi mustaqil didaktik vosita sifatida metodologik kuchga ega bo'ladi.
- Loyihaviy-faoliyatli yondashuv:** Blum taksonomiyasining konseptual asoslariga tayanib, talabani quruq reproduktiv nusxa ko'chirishdan mustaqil "ijodiy katalog" yaratish va maktab muhitida real loyihalarni boshqarish (akmeologik faoliyat) bosqichiga olib chiqadi.
- Shaxs akmeologiyasi va ijodiy psixologiya nazariyalari:** L.S. Vigotskiy va S.L. Rubinshteynlarning ijodiy tasavvur konsepsiyalari hamda V.A. Slasteninning akmeologik qarashlari asosida talabani kreativ va refleksiv qobiliyatlarini kvalimetrik mezonlar asosida baholashni ta'minlaydi ^[4].

Aynan oliy badiiy ta'lim sohasida klasterning mavjud vertikal tamoyili (OTM - maktab - ish beruvchi ierarxiyasi) bilan bir qatorda gorizontaal tamoyili mutlaqo yangilik sifatida ishladi. Gorizontaal tekislikda an'anaviy san'at turlari zamonaviy raqamli Art-Tech (3D loyihalash va IT) vositalari bilan birlashdi, talabaning akademik ijodi esa maktab uchun tayyor vizual-metodik didaktikaga aylantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida ishlab chiqilgan "Tasviriy va amaliy san'at yo'nalishida klaster yondashuvi asosida ta'lim integratsiyasini tashkil etish modeli" (1.3.1-rasm) badiiy ta'lim amaliyotiga 7 ta ustuvor strategik yo'nalish orqali joriy etildi:

1-rasm: Tasviriy va amaliy san'at yo'nalishida klaster yondashuvi asosida ta'lim integratsiyasini tashkil etish modeli.

1. Fanlararo integratsiya yo'nalishi

Ushbu yo'nalish tasviriy san'at tarkibidagi akademik fanlarni (qalamtasvir, rangtasvir, kompozitsiya, haykaltaroshlik) gumanitar va texnik fanlar bilan sinergetik birlashtirdi. Bunda metodika - "boshqaruvchi", kompozitsiya - "birlashtiruvchi", tarix - "oziqlantiruvchi", raqamli texnologiyalar esa "ijro etuvchi" element sifatida faoliyat ko'rsatdi. Natijada talabalarda tizimli va kreativ tafakkur rivojlandi.

2. Nazariya va amaliyot integratsiyasi

Auditoriyada egallangan nazariy bilimlar real pedagogik va plener amaliyoti jarayonida mustahkamlandi. Talabalar loyiha faoliyati doirasida real ko'rgazmalarni tashkil etish, nizom va dasturlar ishlab chiqish, afisha va ekspozitsiya dizaynlarini yaratish kabi mustaqil vazifalarni bajardilar.

3. Ta'lim va tarbiya integratsiyasi

Klaster muhitida ta'lim-tarbiya jarayonining yaxlitligi talabalarning kasbiy-ijodiy faoliyatga nisbatan barqaror motivatsiyasini kuchaytirdi. Ustozning shaxsiy namunasi va individual yondashuvi orqali talabalarning tahlil qilish, sintez va refleksiv xulosa chiqarish kabi intellektual amaliyot ko'nikmalari oshdi.

4. Madaniy-ijtimoiy integratsiya

Respublikaning tarixiy obidalari va milliy qadriyatlar maskanlariga (masalan, kulolchilik markazlariga) ilmiy-ma'rifiy safarlar tashkil etildi. Shu bilan birga, mahallalardagi uyushmagan yoshlar va maktab o'quvchilarini tasviriy san'at to'garaklariga jalb etish orqali ijtimoiy profilaktika va badiiy-estetik muhit integratsiyasi ta'minlandi.

5. Ishlab chiqarish integratsiyasi

Talabalarning ijodiy g'oyalarini mahsulot darajasiga olib chiqish uchun badiiy sanoat va dizayn korxonalarini bilan hamkorlik o'rnatildi. Tasviriy san'atning informatika bilan integratsiyasi natijasida Blender va 3ds Max dasturlari yordamida raqamli badiiy yechimlar va dizayn mahsulotlari yaratildi.

6. Individual va inklyuziv ta'lim integratsiyasi

“Ustoz-shogird” an'analari asosida har bir talabanning iqtidori va ta'lim ehtiyojlaridan kelib chiqib, istiqbolli rivojlanish trayektoriyasi rejalashtirildi. Inklyuziv tamoyillar asosida turli imkoniyatga ega talabalarning ijodiy jarayondagi teng ishtiroki va ijtimoiy empatiya muhiti shakllantirildi.

7. Xalqaro integratsiya

Global badiiy ta'lim standartlari asosida xorijiy OTMlar bilan hamkorlikda xalqaro plener amaliyoti, xalqaro konferensiyalar va metodlar almashinuvi yo'lga qo'yildi, bu esa bo'lajak pedagoglarning global dunyoqarashini kengaytirdi.

“MentorCraft” modeli doirasida an'anaviy yopiq ikki bosqichli “Ustoz-shogird” tizimi tubdan yangilanib, quyidagi ko'p bosqichli ochiq zanjirli hamkorlik mexanizmiga transformatsiya qilindi:

1. **Ustoz:** professor-o'qituvchi (ilmiy-metodik rahbarlikni ta'minlaydi).
2. **Mentor-talaba:** yuqori kursning iqtidorli talabasi (quyi kurslarga va maktab to'garaklariga yetakchilik qiladi).
3. **Shogird-talaba:** 1-2-kursda kasbiy ko'nikmalarni egallayotgan talaba.
4. **Maktab o'quvchisi:** maktab-laboratoriyasida tashkil etilgan mini-to'garak a'zosi ^[5].

Ushbu zanjir doirasida talabalar to'rtta asosiy yo'nalishda kompleks rivojlandilar (1-jadval):

1-jadval: Klaster muhitida bo'lajak rassom-pedagoglarda shakllantiriladigan ustuvor kompetentlik modellari

No	Kompetentlik yo'nalishi	Tarkibiy qismlari va mazmuni	Amaliy qo'llanilishi va natijasi
1	Kasbiy-pedagogik	O'qitish metodikasi, didaktik loyihalash, Blum taksonomiyasi, inklyuziv ta'lim vositalari.	Maktab darslari uchun mualliflik vizual-didaktik materialr va ko'rgazmali qurollar yaratish.
2	Ilmiy-tadqiqot	Ilmiy metodologiya, badiiy asarlarni tadqiq etish, san'at tarixi ma'lumotlari bilan ishlash.	Maqolalar yozish, kurs va bitiruv malakaviy ishlarini real muammolar yechimiga yo'naltirish.
3	Amaliy-ijodiy	Akademik rangtasvir, miniatyura, milliy kulolchilik mahorati, Art-Tech (3D, IT) dasturlari.	Mustaqil mualliflik ijodiy kataloglarini yaratish va raqamli kontent loyihalash.
4	Tashkiliy-yetakchilik	Loyiha boshqaruvi (KPI), jamoani muvofiqlashtirish, kommunikativlik, kasbiy etika.	Maktab-laboratoriyalarida mustaqil mini-to'garaklarni va ko'rgazmalarni boshqarish.

Tadqiqot davomida aniqlangan strategik yondashuvlar shuni ko'rsatadiki, badiiy ta'limni klaster usulida tashkil etish shunchaki tashkiliy birlashuv emas, balki ta'lim mazmunini chuqur sinergetika asosida modernizatsiya qilish demakdir. S.V. Danilov va G.Z. Norqo'zievalarning klasterini innovatsion boshqaruv vositasi va inson kapitali birligi sifatida talqin qilgan qarashlari bizning badiiy ta'lim xususiy holatiga doir xulosalarimiz bilan to'liq mos keladi.

Biroq an'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, “MentorCraft” modeli orqali badiiy fanlar va raqamli texnologiyalar integratsiyasi ta'minlangani (Art-Tech) talabanning mehnat bozorida raqobatbardoshligini ikki barobarga oshirdi. Talabanning akademik ijod mahsuli shunchaki baho olish predmeti bo'lmay, gorizonta integratsiya natijasida maktab ta'limi uchun “Uchinchi o'qituvchi” muhitini yaratuvchi didaktik loyihaga aylandi ^[6].

Shu bilan birga, tajriba-sinov jarayonida ma'lum bo'ldiki, mazkur modelning maktablarda to'liq barqaror ishlashi uchun maktab va OTM o'rtasidagi KPI ko'rsatkichlarini me'yoriy muvofiqlashtirish va mentorlik soatlari to'g'ri taqsimlash tizimini yanada mustahkamlash talab etiladi ^[7].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot yakunlari asosida quyidagi ilmiy va amaliy xulosalar qilindi:

1. Tasviriy san'at ta'limi faqat estetik tarbiya vositasi emas, balki yoshlarning ma'naviy barqarorligi va kreativ tafakkurini rivojlantiruvchi strategik tizimdir va u ta'lim siyosatida ustuvor ahamiyatga ega bo'lishi lozim.
2. Klaster yondashuvi badiiy ta'limdagi mavjud tashkiliy-metodik cheklolarni yengish va “OTM - maktab - mahalla - ishlab chiqarish” uzviyligini ta'minlashning eng samarali institutsional mexanizmidir.

3. "MentorCraft" modeli doirasida "Ustoz-shogird" an'alarining to'rt bosqichli ochiq zanjirga aylantirilishi bo'lajak rassom-pedagoglarning kasbiy, ilmiy, ijodiy va yetakchilik kompetentligini yaxlit tizim sifatida shakllantirishni kafolatlaydi.
4. An'anaviy milliy merosni zamonaviy raqamli Art-Tech texnologiyalari bilan gorizontaal sintez qilish oliy badiiy ta'lim sifatini oshirishning muqobilsiz omili hisoblanadi.

Amaliy tavsiyalar:

1. Pedagogika OTMlari badiiy yo'nalishlarida talabalarning akademik ijodiy ishlarini maktab tasviriy san'at darslari uchun vizual-metodik ta'minot sifatida loyihalash amaliyotini keng joriy etish.
2. Universitet va maktab makonida badiiy muhit imkoniyatlaridan ("Uchinchi o'qituvchi" konsepsiyasi) tizimli foydalanish va talabalar boshqaradigan mini-to'garaklar tarmog'ini kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Иванов С. А. Кластерный подход в стратегическом развитии регионального образования в социально-экономических систем. - М.: Наука, 2019. - 214 с.
2. Шумейко А. А., Блинова Л. В. Педагогический кластер как сетевая форма взаимодействия вуза и работодателей // Профессиональное образование в России и за рубежом. - № 2 (42). - С. 45-52.
3. Ходжамкулов У. Н. Педагогик таълим кластерининг илмий-назарий асослари: Монография. - Тошкент: Фан ва технологиялар, 2020. - 180 б.
4. Норкузиева Г. З. Развитие человеческого капитала в условиях интеграции образования, науки и производства // Экономика и образование. - 2022. - № 4. - Б. 89-95.
5. Стенякова Н. Е., Груздова О. Г. Модель взаимодействия "школа-вуз" в рамках образовательного кластера // Педагогическое мастерство. - 2020. - С. 112-118.
6. Данилов С. В. Управление инновационными процессами в образовании на основе кластерного подхода. - Ульяновск: УИПКПРО, 2018. - 156 с.
7. Вертякова Э. Ф., Герашенко Н. В., Черушева Н. В. Межпредметная интеграция в обучении декоративно-прикладному искусству будущих учителей // Начальная школа. - 2023. - № 3. - С. 64-69.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №7(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.